

LIBRIS | We know
books
VIRGINIA HARTMAN

ȚINUTUL MLAȘTINILOR

Traducere din limba engleză
BOGDAN PERDIVARĂ

LITERA
București

1

De-aș fi altfel de om, mi-aș vedea de drum fără să mă uit înapoi, fără să fac încercarea de a desluși forțele care m-au schimbat în rău. Sunt însă momente când se lasă o pâclă, înceată ca amurgul, începând cu un bob de regret. *Ar fi trebuit, de ce n-am făcut-o, ah, dacă.* Îmi derulez ziua în care tatăl meu ne-a lăsat pentru totdeauna: soarele se ivea năramziu prin stejarul de Virginia, el se frăsuia pe dinaintea treptelor de la verandă, eu, de doisprezece ani, îl priveam cu frățiorul meu cel mic, Philip, atârnat pe-un șold. Țin minte cum am tresărit și mi-am tras ușurel o șuviță din părul șaten-închis din strânsoarea degetelor lui grăsulii.

Tati și-a bătut talpa de treapta cea mai de jos și s-a uitat la noi cu ochii mijiiți.

- Ia zi, drăguță. Tanti Joleen de-alături poa' s-o ajute cu bebele pe mămică-ta. Așa că ia spune-mi tu, Loni Mae, vii cu mine?

Tati nu se mai dusese de luni bune la pește. Îl luase până la urmă bățul, se apucase să ciocănească în mobile și să trântescă ușa de plasă. Era prin casă o zdrăngăneală ca de vânt înaintea furtunii.

În ziua aceea, mama a zis:

- Boyd, da' du-te odată. Te sucești prin casă ca un animal în cușcă.

Aș fi dat aproape orice ca să merg la pescuit în mlaștină cu el, să desenez orice lighioană vedeam, să fiu numai ochi și urechi ca în alte dăți. Dar cum s-o fi făcut? Trebuia să rămân pe loc. Acum că Philip apăruse, era trebuință de mine acasă. Îl țineam în brațe cât vorbea mama la telefon, cât se odihnea ori trebuia prin gospodărie. Știam cum să-l facă să se hlizească cu sughițuri. Era activitatea mea de după școală, distracția de sfârșit de săptămână și acum și slujba de vară. Mama nu mai clătina din cap la neajutorarea mea, nici nu mai ridica ochii spre cer.

Tati s-a răsucit pe călcâie și bocancii i-au scrâșnit în pietriș. A scos din garaj undița și tașca de ace și plute. Mi-am vârât în gură vârful cosiței împletite și am supt-o până a rămas subțire de-un fir, privindu-l cum se depărtează către capătul pontonului, cu vesta kaki îngreunată de plumbi și momeli și tașca atârându-i la capătul brațului stâng. S-a întors și s-a uitat înapoi un minut întreg, lăsându-și pe umăr capul în așa fel încât pe față să-i cadă lumină. Am ridicat mâna să-i fac semn, numai că în ochi îi intrase un licăr de soare și n-a văzut. S-a rotit înapoi spre barca cu fund plat, a pus în ea piciorul și dus a fost.

Ar fi putut să doarmă la locul de pescuit, coliba aceea intrată la apă care se ȋtea pe malul gloduros, sau să pornească în patrulă îndată după timpul petrecut în mlaștină. Numai că luni dimineață uniforma lui de polițist încă atârna acasă în șifonier, așteptându-l călcată la dungă.

Cam pe la amiază a apărut șeful lui. Căpitanul Chappelle era înalt și arătos în uniformă kaki, iar cizmele i-au țărănit pe treptele verandei. Mama a ieșit în ușă înainte să ajungă el sus.

- Bună, Ruth. Am trecut numa' să văd dacă-i Boyd bolnav ori ceva.

Mama s-a întors spre mine.

- Du-te, Loni. Vezi-ți de treabă.

Două linii verticale dintre sprâncenele ei mi-au spus să nu mă lungesc la discuție.

N-am auzit ce și-au zis, deși m-am chinuit din bucătărie să pun laolaltă cuvinte din sunetele joase ce răzbăteau dinspre odaia din dos. Pe când ștergeam ultima farfurie am auzit camioneta căpitanului Chappelle opintindu-se în pietrișul de pe drumeag.

Vremea s-a răcit în seara aceea, vreme de pulover, și totuși tati nu s-a întors acasă. Mult după ce mă băgasem în pat, am auzit voci și m-am furișat până în susul scării.

- Trebea să-mi dau seama, Ruth.

O voce bărbătească - a căpitanului Chappelle. Geamurile pătrate ale solariului din spate se întunecaseră, balta se întindea nevăzută dincolo de ele. Balustrada înnegrită lucea de la lumina de jos, iar în vocea căpitanului se simțea un tremur ca o vălurire de apă.

- Boyd parcă nu mai era el în ultima vreme. Doar că nu m-am gândit că vreodată are să-și pună...

- Nu, a zis mama.

- S-a purtat așa, mai ciudat pe-acasă? Deprimat, poate? Fiindcă în săptămânile astea din urmă...

- Nu, a zis iarăși, mai tare, mama.

Vocea căpitanului Chappelle s-a micșorat la un murmur, însă cuvinte se ridicau spre mine. *Înecat... cu intenție... pus greutăți...*

Și mama tot repeta:

- Nu.

- O rezolvăm noi, Ruth. Accidente cu barca tot timpu' se întâmplă.

- Nu lui Boyd al meu.

La capelă, m-am tras de lângă cutia de lemn lăcuit
și am ciulit urechea.

Așa groaznic accident.

Mare păcat.

Putea să se-ntâmpile la or'cine, într-o barcă.

Nu știi niciodată când îți sună ceasul.

Un accident, deci. Vorbele celelalte, ridicându-se pe
casa scării, nu fuseseră decât un vis urât.

După înmormântare, mama și cu mine l-am dus
acasă pe Philip și n-am vorbit despre tati. Dacă nu-i
rosteam numele, puteam, cine știe, să ne ștergem din
minte că n-are să se mai întoarcă vreodată.

2

Un corp de vreo 70 de kilograme care plonjează în apă adâncă de la o înălțime de cam 60 de centimetri de suprafața apei, dacă e îngreunat cu un plus de 7 până la 10 kilograme de, să zicem, greutate de plumb, se va scufunda cu o viteză de aproximativ 30 de centimetri pe secundă. Omul în cauză, regretând lestul de plumb, ar putea să se zbată și să se zvârcolească, sau, neregrătându-l, ar putea să cedeze ratei de scufundare până ce întunericul și răceala apei îl copleșesc, până ce răsuflarea nu mai poate fi ținută, până la mult prea tardivul regret final, când greutatea și bezna și adâncimea contrabalansează orice răzgândire posibilă, moment la care viteza de scufundare devine irelevantă, iar peștișorii se apropie și încep să ciupească.

Containerul de sticlă din fața mea, care conține figurina minusculă a unui scufundător, cu bule de aer ridicându-se din el către suprafață și peștișori prin preajmă, mă încredințează că nu voi mai vizita niciodată Acvariul Național, fie el și la doi pași de locul meu de muncă. Ochii mi se mișcă de la scufundător către silueta din spate, o tânără cu părul închis la culoare, oglindită în geam. Mă răsucesc, dar nu e nimeni acolo. Întorc privirea și îmi dau seama că mă uit chiar la reflexia mea, sinele meu adult, de nerecunoscut preț de o clipă pentru fetița ale cărei coșmaruri au obiceiul

de a se furișa în persoana matură care m-am străduit să devin.

Cine s-ar fi gândit că aceste șapte sau opt acvarii înălțate la nivelul ochilor, încastate în peretele unui vestibul al Departamentului Comerțului, ar putea să amenințe tot ce mă ține în siguranță la Washington? Să mă roage cât potesc, ihtiologii vor trebui să-și găsească alt artist. O să rămân la desenatul de păsări, acum și în vecii vecilor, amin.

Străbat cât ai zice pește cele două străzi înapoi până la Muzeul de Istorie Naturală, fără să mă las abătută de un tip mătăhălos în costum de culoare închisă care încearcă să mi se pună în cale și să-mi sufle în ureche un: „Hei, scumpo. Ce te grăbești așa?“ Intru, într-un târziu, în foaierul scânteietor al sanctuarului meu. Nu mă dau în vânt după spațiul public al muzeului, gălăgios și plin de turiști, elevi aduși cu grupul și hoarde flămânde. Curiozitatea lor îi face simpatici – sunt acoliți ai lumii naturale. Iar marmura licărește, peste tot numai detalii arhitecturale și obiecte de preț. Însă în zile ca aceasta, zile posomorâte, intratul în clădire aduce cu el povara morții: toate speciile, mii de carcase ale atâtor specii, împăiate sau refuzate în alte moduri neantului ca să le putem cunoaște, dar în orice caz moarte. Păsările pe care le schițez și pictez, moarte până la una. În zile ca asta, singura mea defensivă e să-mi imaginez că toți fluturii prinși în bolduri își iau zborul, că toate marsupialele împăiate se trezesc, că toate plantele puse la conservat înfloresc și tapetează podeaua de marmură ca o pădure crescută pe repede înainte și că toate păsările revin la viață, se înalță spre cupolă și dincolo de ea. În zilele în care ceața se înfige în măruntaiele mele ca un parazit cu dinți ascuțiți, aceste viziuni au puterea să mă salveze.

Salvarea mai de durată, mai consistentă, este munca, firește. Mă pierd ore întregi în desenatul cufundarului comun, de pildă, cu capul negru ca tușul, banda albă de pe gât și puzderia de punctișoare și dreptunghiuri frânte care îi curg în cascadă peste aripi. Cu un nivel potrivit de precizie, pot scoate din pielea înțepenită de moarte a păsării un facsimil izbitor de aidoma cu viața.

Din foaierea muzeului pătrund pe holurile dosnice și sure, de unde urc spre studioul meu, un birou luminat din belșug, cu un pupitru vechi de metal împins într-un ungher lângă masa de desen. Rafturile verticale au în ele coli aranjate după greutate, puse lângă creioane cu mină moale organizate după numere și duritatea grafitului. Am pus sticlele negricioase de Rapid Draw lângă un număr nebunesc de mare de penițe și, lângă acestea, tuburile cu vopsele în ordinea curcubeului, ROGVAIV și toate nuanțele intermediare.

Mă așez la planșeta de desen și îmi arunc privirea spre Mall, vasta peluză națională verde și rectilinie, presărată cu muzee și monumente și o alee dreaptă, blondă. Mi-a luat nouă ani să capăt un birou cu ferastră dând către Castelul Smithsonian și către acești ulmi americani care își vor începe curând înmugurirea fragilă de martie. Însă mi-a trebuit o singură zi de lucru la Muzeul de Istorie Naturală ca să știu că mi-am găsit căminul. Ieri a fost a treizeci și șasea mea aniversare, iar colegii au venit încoace cântând, insistând să suflu în lumânările de pe un tort micuț. Ei nu știu că marea crește pe măsură ce mă apropii de treizeci și șapte, numărul magic al tatălui meu, punctul lui final.

Întind mâna după o pensulă. Azi, pe tăblia înclinată a mesei de lucru e un *Vanellus chilensis* parțial terminat, nagățul sudic, cu creasta de pene zvelte întinsă spre ceafă. Rafinez tenta de bronz de pe partea superioară

a aripilor și umplu conturul feței cu cenușiu, negru și alb. Îmi trebuie o pensulă mărimea 0 pentru cioc, așa că mă rotesc cu scaunul de la geam ca să aleg dintre penelurile mele curate și uscate, aliniat la milimetru și pregătite.

Am ajuns la vârful ciocului când sună telefonul. Pun pe masă pensula.

- Loni, sunt Phil.

Mă gândesc un crâmpei de secundă că fratele meu și-a amintit de ziua mea de naștere. Apoi îmi vin în fire.

- Phil, s-a întâmplat ceva?

- Mama a căzut. Tre' s-ajungi încoace. Se oprește un moment, apoi: Și... ar trebui să-ți faci planuri de stat mai mult.

Și-a rupt încheietura de la căzătură, îmi spune, dar nu asta e problema de căpătâi.

- Se poartă ciudat, Loni. Memoria ei...

- Hai acuma, oricine la vârsta aia mai uită chestii, zic tăindu-i vorba.

Am fost acasă anul trecut și am observat într-adevăr că-și cam pierde răbdarea cu mine, dar nu e decât intensificarea unui obicei de-o viață.

- Tammy zice că e o chestie de-aia declanșată timpuriu.

Mama are doar șaiszeci și doi de ani, iar nevasta lui Phil, Tammy, nu-i vreo expertă în medicină sau psihiatrie. Nu vreau diagnostice de la cumnată-mea.

- Bine. Să văd dacă-mi pot lua câteva zile libere.

- Nu, ascultă-mă, Loni. Ia-ți mai mult. E-o chestie importantă. Și avem nevoie de tine aici.

Arareori mă roagă câte ceva. Totuși, momentul nu e ideal ca să lipsesc de la lucru. Noua administrație a adus o echipă de nespecialiști în științe, majoritatea absolvenți de administrarea afacerilor care se învârt în

jurul vârstei de douăzeci și cinci de ani, să examineze rata de eficiență a muzeului Smithsonian. Le-aș spune „fețe proaspete și tinere“ dacă nu ar fi atât de imperioși și de acriți, mascându-și lipsa de experiență cu autoritatea strictă care li s-a dat de a o face pe șefii cu șefii noștri. Aș avea răbdare până și cu junețea lor dacă nu ar fi atât de decizi să scape de niște oameni pricepuți.

Puștanul pus tartor peste Ornitologie se numește Hugh Adamson. Lunea trecută a adunat personalul și ne-a împroușcat cu jargon corporatist gen *restructurare* și *consolidare*. „Vom încuraja pensionarea anticipată“, a zis. „Pe cei care pleacă nu îi vom înlocui și vom sancționa cu strictete orice absențe nemotivate.“

Codul nostru vestimentar e destul de relaxat la lucru, însă Hugh apare la costum în fiecare zi. Sacoul pare nou pentru el, pantalonii îl strâng în coapse, cămașa apretată perfect îl taie pe gâtlej. „Obținerea restructurării prin reducerea personalului“, a zis vârându-și un deget arătător între guler și piele, „nu ar trebui să afecteze moralul.“

Am aruncat o privire spre șeful meu, Theo, a cărui față îmbătrânită și mustăcioasă era absolut impasibilă. Angajații federali sunt greu de silit să plece, însă acești birocrați de școală nouă vor găsi o cale. Ce nu pricep Hugh și amicii lui e că uităturile severe nu au tendința de a motiva pe nimeni în branșa noastră. Institutul încurajează gândirea expansivă, iar abilitatea de a respira în atmosfera câmpului tău de competență este obligatorie ca să faci știință la cel mai înalt nivel. Oamenii de la Smithsonian își pun cu adevărat viața în ce fac. Însă tinereii ăștia – sunt cu toții bărbați tineri, albi – par orbi la orice nu se găsește pe agenda lor. Pe care, în momentul de față, primul punct este conformismul.

Plecatul pe o perioadă îndelungată în Florida de Nord o să le pice greu la stomac.

O apuc pe culoar ca să mă consult cu bibliotecara secției de Botanică, Delores Constantine, care lucrează la Smithsonian de patruzeci de ani. Ea e memoria instituțională a acestui loc și modelul meu într-ale longevității în serviciu. Mai e și țepoasă ca un mănunchi de scaieți.

Holul care duce spre Botanică e mărginit de dulăpioare pline cu plante uscate puse pe coli de hârtie alcalină. Azi mi le imaginez în chipul unei grădini verticale, cu orhidee și epifite picurând din laturi, un iz fantomă de pădure umedă.

Intru în bibliotecă.

- Delores?

- Aici, în spate.

Stă în picioare pe un taburet șubred între etajere înțesate cu cărți. La nivelul ochilor, tivul fustei ei mov ia contact cu o pereche de gambe pătate de vârstă. Ridică două tomuri mari deasupra capului și le împinge într-un raft de mai sus.

- Delores, te ajut cu ceva? E în regulă să faci asta?

Mă țintuiește cu privirea prin lentilele alungite, bifocale.

- Ce vrei mai exact, Loni?

Împinge cărțile la locul lor și coboară de pe scăunaș.

Îi spun de apelul de la fratele meu și de puținul pe care-l știu despre starea actuală a mamei.

Nu zice nici un: „Of, fată, îmi pare rău“.

În loc de asta mă conduce spre masa ei și mută un teanc de cărți. Fără să se așeze, dă clicuri de mouse și se uită la monitor cu gâtul sucit într-un unghi dureros.

- Vezi aici? zice arătând cu degetul. Țsta e formula-rul FMLA. Concediu din motive familiale.

Se îndreaptă de șale și trage o foaie din imprimantă, oferindu-mi-o cu o mână albăstrită de vene.

– Îl completezi, ceri opt săptămâni libere și te duci să ai grijă de mama ta.

– Opt săptămâni? Sub nici o formă.

Își pune o mână în șold.

– Nu trebuie să le folosești pe toate. Fir-ar, legea îți dă și douăsprezece dacă ai nevoie. Dar cu toți costumații ăștia umblând pe-aici, ar fi mai bine să rămâi la opt.

– Două săptămâni în orașul natal ar fi mai mult decât pot îndura, zic.

– Cinstește-ți mama, Loni.

Delores are și ea o fiică pe undeva, dar e un punct sensibil. Discută rar. Într-una din puținele dăți când a venit vorba despre asta, a dat din umeri și a spus: „Nu-i e pe plac, cică, felul în care dau sfaturi. Dar nu orice om pe care-l iubești are să-ți și răspundă la iubire“. Apoi s-a întors la treabă.

Delores pune un vraf de cărți într-un căruț.

– Ceri opt, iar dacă folosești doar două, întoarce-te și pari incredibil de dedicată muncii tale.

Își mișcă buzele într-un zâmbet reținut, cu ochii măriți de lentile. Fiind o persoană care se îndeletnicește cu plantele, Delores nu este pentru mine cel mai potrivit consilier de carieră. Eu încondeiez păsări, și Delores arareori se gândește la păsări. E bine știută pentru felul în care se bate cu degetul în tâmplă, zicând: „Am spațiu limitat aici, copile. Și e pentru botanică toată ziua, în orice zi“. Știe totuși mai multe decât lasă să se înțeleagă, mai ales despre cum funcționează locul ăsta.

– Te duci, completezi formularul și mergi cu el la resurse umane, zice oferindu-mi exact povața care îmi trebuie.

Când ajung în prag, apucă încă un teanc de cărți și adaugă:

- Trei lucruri de ținut minte: numărul unu, Smithsonian nu plătește concediile pe motive familiale.

- Dar...

- Numărul doi, vezi programul nostru de colaborări. Tallahassee, cred, are un muzeu căruia i-ar prinde bine ajutorul tău. Te plătesc la bucată, așa că poți rămâne oficial în concediu.

- Program de colaborări?

Delores se îndreaptă spre un raft.

- Informează-te.

Dau din cap aprobator și mă răsucesc pe călcâie.

- Care-i numărul trei?

- Nu sta un minut peste timpul pe care l-ai solicitat. Pe-aici e Revoluția Franceză, s-au pus pe lustruit ghilotina.

Mă întorc la mine, completez formularul dat de Delores și caut pe site-ul Smithsonian „programe colaborare“. O sun apoi pe Estelle, cea mai apropiată prietenă a mea din Florida, care răspunde negreșit la orice apel.

- Estelle, muzeul tău este în programul de colaborări? Cu al meu?

- Bună, Loni. Da, sunt bine, mersi, tu?

Dacă eu mă mișc lent, ea se mișcă iute. Însă acum, de data asta, când contează, vrea să mă domolească. Îmi pot imagina exact unde e, la biroul ei curatorial de la Muzeul Științei din Tallahassee, ba chiar pot aproxima cu ce e îmbrăcată - vreun taier superb cu irizații de piatră scumpă, cămașă albă ca laptele și bijuterii complicate, buclele lungi și roșcate împinse la spate ca să îngăduie telefonului să se lipească de ureche.

- Estelle, zic. Te rog, spune-mi și gata.

- Da, suntem în program. Ce credeai, să am cea mai bună prietenă la Smithsonian și să nu mă dau peste cap ca să capăt o colaborare? Consiliul nostru a aprobat acum șase luni, cred că ți-am și spus.

- Așa. Mă gândeam eu!

- Pari un pic bucuroasă după voce, Loni.

- Mda. Păi, verifică, te rog, dacă nu vă trebuie cumva o pasăre călătoare artistă.

- Vii acasă?

- Doar pentru puțin timp.

- Iuhuu! Și, apropo...

- Nu e nevoie să stabilim chiar acum, zic. E doar bine de știut că există o posibilitate.

Îmi ia trei zile să capăt aprobarea șampilată și să-mi înduplec propriul șef, pe Theo. Se așază la birou să semneze, apoi leapădă pe masă stiloul și își trece peste față palma, de la mustața încăruntită până la bărbie.

Încerc să-l liniștesc.

- Theo, am de gând să revin curând. Două săptămâni cel mult.

- Îhâm, face el.

- Mă întorc la timp pentru proiectul despre fragmentarea pădurii - un program la care se lucrează de niște ani, necesitând documentarea atentă a populațiilor de păsări și nenumărate ilustrații. Promit, îi spun în încheiere.

Îmi pun în bagaj trusa de artă, o cutioară în care așez creioanele preferate, o pană de scris și câteva penițe, un cuțitaș, piatra mea de Arkansas pentru ascuțit și mai multe tuburi boțite de vopsea decât îmi vor trebui. Îndes blocul de desen și alte câteva obiecte